

VISIE & RICHTLIJN

1 VISIE REEËNBEHEER VHR

Naar een duurzame reeënpopulatie in Nederland

Recent publiceerde de VHR haar visie op het reeënbeheer in de toekomst. Het volledige document is via de site te downloaden.

Reewild Magazine biedt de lezer alvast een beknopte versie.

Met de komst van de Flora en Faunawet in 2002 is de status van het ree veranderd. Het is geen jachtwild meer. Het is een beschermde inheemse diersoort en dient planmatig beheerd te worden. Dat is de enige verandering niet. De reeënstand is in onze maatschappij de laatste decennia sterk toegenomen. Gezien het huidige aantal (rond de 100.000 stuks) is er geen sprake meer van een 'matige' stand, maar lokaal zelfs van een te hoge stand in relatie tot het gebied waar de dieren leven. Het ree staat vooral onder druk door gebrek aan leefruimte. Het staat bloot aan toenemende verontrusting: in drukke gebieden door toenemend ruimtebeslag en in 'rustige' gebieden door intensieve landbouw, hoge dichtheden van de eigen soort of druk van andere grote hoefdieren. Die hoge stand leidt ook tot een (geschat) aantal aanrijdingen met reeën van meer dan 10.000 per jaar. De maatschappij is veranderd, de status van het ree is veranderd, het landschap is veranderd en het denken over de jacht als beheerinstrument is veranderd. Daarom moet volgens de VHR het beheer ook veranderen.

Noodzaak

De VHR is van oordeel dat een consequent en actief beheer van de sterk gegroeide populaties reeën noodzakelijk is. Zij pleit voor aantallen die in evenwicht zijn met de leefomgeving en de daar aanwezige maatschappelijke functies. Om dit te bereiken stimuleert de VHR gecoördineerd beheer van populaties op leefgebiedniveau. Een leefgebied is een gebied waar reeënpopulaties leven en dat begrenst wordt door barrières die migratie

ernstig beperken, maar niet onmogelijk maken (zoals grote rivieren, meren, maar ook snelwegen, kanalen, en intensief bebouwde zones). Onder het beheer van reeën verstaat de VHR alle beheermaatregelen die bijdragen aan het genoemde toekomstperspectief. Dit omvat onder meer:

- preventieve maatregelen ter voorkoming van nadelige effecten voor het ree
- ingrijpen in de populatie
- beheer van het landschap in het leefgebied ten gunste van het ree

Als basis voor een duurzaam beheer op leefgebiedniveau heeft de VHR een richtlijn opgesteld: de richtlijn Reeënbeheer 2015. De VHR zal reewildcoördinatie op leefgebiedniveau stimuleren en desgewenst ondersteunen. De VHR zal naar de FBE's en WBE's toe het initiatief nemen tot specificatie van de leefgebieden, uitgaande van uitermate geschikte zones (kerngebieden), minder geschikte zones (randgebieden) en ongeschikte zones (vrije gebieden) voor reeën.

Doel

Doel van onze visie is een duurzame populatie reeën in Nederland met voldoende ruimte, voedsel, dekking en rust. Populaties moeten qua dichtheden afgestemd zijn op de kwaliteit van de leefgebieden. Dit vormt een onlosmakelijk onderdeel van de algehele verbetering van de biodiversiteit in deze leefgebieden. ▶

2. RICHTLIJN REEËNBEHEER VHR

Recent heeft de VHR de Richtlijn Reeënbeheer uitgegeven.

De volledige Richtlijn is via reewild.nl te downloaden.

Reewild Magazine biedt alvast een beknopte versie.

In de Richtlijn wordt ingegaan op alle aspecten die met beleid en beheer van reeënpopulaties te maken hebben. De Richtlijn is bedoeld voor alle betrokkenen bij reeënbeheer, zoals provincies, FBE's, WBE's, TBO's en LTO, maar ook voor de individuele beheerder. Alleen wanneer alle betrokkenen volgens deze richtlijn werken is er sprake van adequaat beheer met een gezonde en duurzame reeënpopulatie, zonder conflicten met maatschappelijke belangen, als resultaat.

Het leefgebied

Reeën houden zich niet aan grenzen van jachtvelden en terreinen. Wel worden zij en dus hun leefgebied begrensd door menselijke activiteiten en ruimteclaims, zoals snelwegen, spoorlijnen etc. Een leefgebied kan, afhankelijk van de begrenzingen, zowel klein als groot zijn. Het kan meerdere wilddbeheereenheden omvatten en zelfs meerdere provincies. Ook een deel van onze buurlanden kan binnen een leefgebied vallen. De leefgebiedbenadering houdt in dat het huidige beleid en beheer bijgesteld moeten worden naar de leefwisen van het ree en dus het welzijn van het ree.

Leefvoorwaarden

Het ontbreekt in ons land steeds vaker aan essentiële leefvoorwaarden voor het ree: ruimte, voedsel, rust en dekking. Daarom moeten wij zorg dragen voor gezonde reeën in aangepaste

dichtheden. De kwaliteit van deze leefgebieden moet geoptimaliseerd worden als onderdeel van de gehele verbetering van de biodiversiteit in deze leefgebieden. Hiervoor is gecoördineerde samenwerking tussen alle betrokkenen partijen binnen het leefgebied noodzakelijk.

Wettelijk kader

Reeën zijn volgens de F&F-wet beschermde inheemse dieren. Het is verboden deze dieren te verontrusten, te vangen of te doden. De F&F wet geeft echter uitzonderingen. In artikel 68 worden deze opgesomd: belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid; belang van verkeersveiligheid; voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, bossen en vee en voorkoming van schade aan flora en fauna. Bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) worden in artikel 4 van het Besluit Beheer en Schadebestrijding Dieren ook nog genoemd: 'voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren en populatiebeheer'. Een ontheffing kan alleen worden verleend indien de aanleiding is gelegen in schadehistorie ter plaatse en van het omringende gebied of de maximale populatieomvang in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden. Wettelijk gezien dienen in eerste instantie andere maatregelen dan afschot te worden ingezet. Pas wanneer dit niet mogelijk is of deze maatregelen niet voldoen, kan tot afschot worden overgegaan.

Faunabeheerplan

Afschot wordt aangevraagd door de Faunabeheereenheid (FBE). Zij geeft in haar Faunabeheerplan, met het reeënbeheerplan als onderdeel, een onderbouwing van de noodzaak tot ingrijpen. In het Faunabeheerplan (Fbp) worden de soorten aangegeven waarvoor in het werkgebied van de Faunabeheereenheid duurzaam beheer en schadepreventie noodzakelijk is. Het dient tevens als basis voor ontheffingsaanvragen (artikel 68). Het Faunabeheerplan dient door de provincie te worden goedgekeurd. Voor het reeënbeheerplan geldt maximaal een periode van vijf jaar.

Leefgebiedcoördinator

Om goed beheer te realiseren is het nodig Nederland in te delen in leefgebieden. Om tot een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen en goede coördinatie van activiteiten te komen, en tot een uniform beheer, is per leefgebied een onafhankelijk deskundig persoon noodzakelijk: de leefgebiedcoördinator. Deze vormt de spil binnen het leefgebied en draagt in belangrijke mate bij aan het welslagen van het reeënbeheer, waarbij een werkplan onontbeerlijk is.

Werkplan

De WBE (of samenwerkende WBE's) stelt jaarlijks een werkplan op voor het leefgebied. Dit is een uitwerking van het reeënbeheerplan opgesteld door de FBE. Hierin wordt gedetailleerd ingegaan op de reeënpopulatie gedurende het jaar en wordt een beschrijving gegeven van de plaatsen waar, door wie en in welke perioden handelingen zullen plaatsvinden. Daarnaast kunnen lokale omstandigheden zo snel veranderen dat beheer jaarlijks bijgesteld moet kunnen worden. Binnen het werkplan wordt rekening gehouden met alle aspecten en belangen binnen het leefgebied die een rol spelen bij het beheer. In het werkplan zijn binnen het leefgebied de volgende zones te onderscheiden:

Kernzones: bieden de reeën de beste leefomstandigheden en voldoen jaarrond volledig aan de behoeften die de reeën stellen.

Randzones: voldoen minder goed aan bovengenoemde behoeften van reeën, maar bieden wel ruimte om (tijdelijk) te verspreiden.

Vrije zones: missen de belangrijkste voorwaarden voor het voorkomen van reeën of het voorkomen van reeën leidt daar tot te veel knelpunten en daarmee tot onaanvaardbare schade aan maatschappelijke belangen.

In het werkplan wordt verder gedetailleerd aangegeven hoe beheer per zone gaat plaatsvinden, waar en welke problemen

en knelpunten -zoals verkeersveiligheid, schade aan land-, tuin- en bosbouw, maaislachtoffers e.d.-, zich voordoen. Ook vermeldt het werkplan welke preventieve maatregelen worden getroffen, of deze voldoen of niet haalbaar zijn en hoe, wanneer en waar het noodzakelijke afschot wordt gerealiseerd.

Invulling & uitvoering

Voor invulling van duurzaam en planmatig reeënbeheer binnen een leefgebied dienen in het werkplan de volgende onderdelen uitgewerkt te worden.

1. Werven van een leefgebiedcoördinator per leefgebied

Persoon met regionale kennis van reeënbeheer, draagvlak bij eigenaren, grondgebruikers en jachthouders in het leefgebied en bij voorkeur lid van reewildcommissie in een WBE. Initiatief bij Regio's Vereniging Het Reewild in samenwerking met Reewildcommissies Wildbeheereenheden en Faunabeheereenheid (waar grootste deel leefgebied in ligt).

2. Uitwerking leefgebied

Begrenzing nader detailleren (rasters, ecoducten, ongeschikt gebied voor reeën). Indeling van het leefgebied in kern, rand en vrije zones uit oogpunt van geschiktheid voor reeën (voedsel, rust, vocht, veiligheid, beschutting, voorplanting) en benutting door reeën (trendtelling en jaarrondtelling conform telprotocol VHR als uitgangspunt).

3. Uitwerking geslachtsverhouding, leeftijdsopbouw en (lokale) dichtheid

Op basis van de trendtelling en jaarrondtelling bepalen minimaal aantal aanwezige reeën conform telprotocol VHR. Het telresultaat geeft de ondergrens aan van het aantal werkelijk aanwezige reeën. Bepalen dichtheid (laag, normaal of hoog) op basis van model van Haaften of logistisch model, CP/CI methode Poutsma.

4. Uitwerking knelpunten met wettelijk genoemde belangen en overlast

- Belangen zoals genoemd in Artikel 68 Flora- en faunawet, zoals bijv. verkeersveiligheid.
- Overlast zoals bijv. schade aan landschappelijke beplanting of tuinplanten.

5. Uitwerking preventieve maatregelen

- Toegepaste preventieve maatregelen, inclusief effect.
- Geplande preventieve maatregelen, inclusief te verwachten effect.
- Aanpak afspreken met opdrachtgevers i.v.m. preventieve maatregelen. ▶

VISIE & RICHTLIJN

Foto: Robert-Jan Asselbergs

► 6. Bepalen wat er gebeurt als er niet ingegrepen wordt

Aantal en dichtheden in kern, rand en vrije zones, algehele gesteldheid reeën, knelpunten met wettelijke belangen, overlast.

7. Uitwerking van factoren die gedrag, leefwijze en daarmee het welzijn in het leefgebied nadelig beïnvloeden

- Bronnen van verstoring en verontrusting (tijdelijk en permanent).
- Concurrentie (binnen de soort en door andere soorten zoals grazers).
- Veranderingen in voedselaanbod (andere gewassen, agrarisch gebruik e.d.).
- Afname areaal leefgebied.
- Veranderingen kwaliteit leefgebied (tijdelijk en permanent).

8. Uitwerken ontwikkeling van de algehele lichamelijke gesteldheid en gedrag van reeën in het leefgebied (minimaal de afgelopen 5 jaar)

- Ontwikkeling conditie en gewicht.
- Voorkomen van ziektes en aantastingen.
- Ontwikkeling zichtbaarheid.

9. Bepalen gewenste stand

- Goede algehele gesteldheid en minimaal aantal knelpunten is hierbij leidend.
- Dichtheden in kerngebieden is bepalend.

10. Bepalen op welke wijze de gewenste stand bereikt gaat worden

- Aanpak bepalen met als uitgangspunt gedrag en leefwijze reeën.
- Aanpak nader uitwerken in lokaal maatwerk waar noodzakelijk.

- Aanpak nader uitwerken op basis van specifieke randvoorwaarden eigenaren/grondgebruikers.
- Aanpak afspreken met alle jachthouders in het leefgebied.
- Aanpak afspreken met alle eigenaren/grondgebruikers in het leefgebied.
- Aanpak afspreken met provincie (waar grootste deel van het leefgebied in ligt).
- Doen van voorstel voor ontheffing en voorwaarden in overleg met provincie.

11. Uitwerking waar wel en niet (witte vlekken) ingegrepen wordt door middel van afschot

- Zones waar en wanneer wel en geen afschot plaatsvindt.

12. Uitwerking van gerealiseerd afschot

- Zowel gepland als gerealiseerd afschot over minimaal de afgelopen 5 jaar.
- Effect op algehele gesteldheid (welzijn) van reeën, knelpunten, lokale dichtheden en populatiedynamiek.

13. Realisatie aanpak preventieve maatregelen en afschot

- Jaarlijks conform afspraken.

14. Evaluatie reeënbeheer in leefgebied

- Op basis van monitoren bovenstaande punten.
- Jaarlijks in het werkplan.
- Vijfjaarlijks in Faunabeheerplan.

15. Actualiseren reeënbeheer in het leefgebied

- Jaarlijks indien lokale ontwikkelingen dit noodzakelijk maken.
- Vijfjaarlijks in het faunabeheerplan.